

ebben a legelső égett rétegben az urnamezős kultúra idejére keltezhető edénytöredékek kerültek elő. Érdekes módon az öszszetört állapotú, de egymáshoz tartozó töredékeket mintha egymásra rakták volna. A felső kevert rétegekben két bronzszámból sodort karperecet is találtunk.

VII. (Temesvári) utca (KÖH 72503): A Vajda- és a VIII. utca kereszteződésének közelében egy középkori kemencét bolygattak meg. A kemence betöltésében a palást felső részének bezuhant darabjain kívül csak egyetlen korongolt középkori, bekarcolt vonalakkal díszített fazékhoz tartozó peremtöredék volt. Maga a kemence a járda szintjétől alig 60 cm-re volt. A kemence palástja pedig közvetlenül a gyepréteg alá, a mai felszíntől számított mintegy 15 cm-ig nyúlt fel. A kemence palástján viszonylag vékony, csak 2–3 cm vastag, s az alján is csak 3 cm vastag átégett agyagréteg volt.

Szőlőhegy, Sarok -dűlő I. (72519): A Mező Imre utcában a kivitelezéssel párhuzamosan összesen 200 m hosszú, 1 m szélességű felületet vizsgáltunk át. A felszínen már szórványosan kerültek elő őskori cserepek, de a feltárás során csak kettő régészeti korú objektumot érintett a gerincevezeték nyomvonala. A beásásokban néhány égett paticsdarab és rendkívül kevés, jellegtelen őskori kerámia volt.

Tüskepuszta, Vörössugár út (KÖH 22987): A 6., 18., 33., 35., 43. illetve az 50. sz. házak előtti földmunkák során a tüskei apátság mellett lévő középkori településhez tartozó kemencéket és gödröket figyeltünk meg.

SZABÓ GÉZA

68. Dombrád, Nétola, homokbánya (KÖH 81953)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) LT?

A kisvárdai Rétközi Múzeumot 2010 őszén felkereste egy dombrádi lakos, aki a település határában homokhordás közben cserepeket talált. Ezért 2011. január 13-án helyszíni szemlét tartottunk Dombrád határában. A helyszínen a megtaláló megmutatta a cserepeket, s a múzeumnak ajándékozta azokat. A cserepeket összeragasztva egy kézzel formált, vöröses színű, két széles és díszített szalagfüllel ellátott, vízszintesen kihajló peremű, nagy méretű, közel $\frac{3}{4}$ részt ép tárolóedényt sikerült restaurálni. Az egyik szalagfül tetején egy ovális, plasztikus emberfej helyezkedett el. A kora kérdéses, valószínűleg kelta(?). A lelőhely egy része illegális – mára jórészt felhagyott – homokbánya. Itt kerültek elő a cserepek. A dombhát egyéb részein találtunk néhány jellegtelen kézzel formált edénytöredéket.

JAKAB ATTILA

69. Drégelypalánk, Belterület (Nógrád megye) Pa, U, B, Á, Kk, Ku, Tö

A község belterületén zajló csatornázási munkálatokkal összefüggésben több helyen régészeti megfigyelésre és megelőző feltárássra került sor. Ezek eredményeképpen több korszak emlékeit dokumentáltunk. Nagyobb kiterjedésű megelőző feltárássokra került sor a *Szentháromság-szobornál, a Szondi kiállítóhely udvarán (KÖH 78663, Drégelypalánk-Palánkvár)*, a

Templomkertben (KÖH 78665, Kora újkori temető), ill. a *Fő és a Petőfi utcák találkozásánál (KÖH 78667, Kora újkori temető)*.

Felső paleolitikum: A Szondi kiállítóhely udvarán nyitott szelvényünkben a középkori, kora újkori gödrök és a palánk alapozási árkának betöltésében több pattintott kőeszköz-töredéket (tompított hátú penge, pengevakaró, ívelt élű egyszerű kaparó) és gyártási hulladékot találtunk másodlagos helyzetben, jelezve, hogy ezen Ipoly-terasz is lakott volt a jégkorszak végén.

Újkőkor és bronzkor: A Szentháromság-szobor és a Fő utca találkozásánál bronzkori gödröt tártunk fel. A szobortól a r. k. templom felé vezető út mentén nyitott szelvényekben őskori kultúrrétegeket értünk el, amelyekből kisszámú újkőkori edénytöredék került elő. További újkőkori cserepeket találtunk a Fő utca 9. sz. előtti területen, sárgásbarna agyagból, objektumhoz nem köthetően.

Árpád-kor és késő középkor: Az előkerült Árpád-kori jelenségek a falu legmagasabb pontja körül koncentráálódtak. Egy jó megtartású ház került elő a Fő utca 10–12. sz. ház előtt, az útburkolat alatt, ennek kövel körberakott kemencéje volt. Számos másodlagos helyzetű Árpád-kori edénytöredék fordult elő a Szondi kiállítóhely területén lévő szelvényekben. Nagyobb mennyiségű csigavonalas és fogaskerékmintás díszítésű kerámiát gyűjtöttünk a Fő és a Petőfi utcák találkozásánál és a Kálváriánál.

A mai r. k. templom körüli, parkos, beépítetlen területen az előzetes várákosítások szerint középkori templomra és temetőre számítottunk. Az itt nyitott 3 szelvényben azonban csak egy falusias település nyomai kerültek elő. A legkorábbi leletek a késő Árpád-kor idejére tehetőek. Ebből az időszakból egy nagyobb tárolóverem és rosszabb megtartású ház maradványai említhetők meg. Felettük helyezkedtek el a késő középkori objektumok. Ezek leginkább gödrök voltak, ill. egy földfelszíni épület nagyon töredékes megtartású padlója. Az utóbbi mindössze 20–25 cm-rel volt a mai felszín alatt. Semmilyen kora újkori lelet nem került elő a területen.

Intenzív 15–16. századi településnyomokat figyeltünk meg a Szondi kiállítóhely udvarán. Itt a kora újkori erődítés árka egyértelműen bolygatott egy korábbi objektumot. Az utóbbi betöltésében szokatlanul sok kerámiatöredék került elő, vastaggyakkal, vassalakkal és viszonylag kevés állatcsonttal. A nagy méretű objektum minden bizonnyal eredetileg egy pince lehetett, amelyet ipari hulladékkal töltöttek fel.

Kora újkor: A Fő utca teljes hosszát érintő csatornafektetésnek köszönhetően első alkalommal sikerült hitelesen megfigyelni és régészetileg is azonosítani Drégelypalánk írott forrásokból is ismert török palánkvarát. Az 1570-es évekre felépült várnak legalább hármass erődítési öve lehetett. A legkülső védelmi vonalhoz egy kőépítmény köthető, melynek maradványai az útburkolat alatt kerültek elő, a Fő u. 78. sz. ház előtt. Ez lehetett a vár kaputornya. A következő erődítés nyomai a Szentháromság-szobortól D-re kerültek elő. Itt egy hagyományosabb palánkfal maradványait figyeltük meg, melyhez kettős árok is tartozott. A belső vár erődítésére – szintén palánk – a Szondi kiállítóhely udvarán bukkantunk. Itt egy sövényfonatú palánkfalat és egy nagy méretű árkot dokumentálhattunk.